

Asia: VN/18505/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle digitaalista henkilöllisyyttä koskevaksi lainsäädännöksi

Kommentit esityksen tavoitteista ja ehdotetuista ratkaisuista yleisesti

Kommentit yleisesti esityksen tavoitteista ja ehdotetuista ratkaisuista

Oikeusrekisterikeskus kiittää mahdollisuudesta lausua esityksestä.

Voidaan nähdä kannatettavaksi tunnistautumisvälineiden saatavuuden parantaminen, joka osaltaan johtaa parantuneisiin edellytyksiin hyödyntää sähköisiä asiointipalveluita. Oikeusrekisterikeskus hyödyntää sähköisissä palveluissaan suomi.fi-tunnistautumista, joten esitetyt muutoksilla ei olisi merkittävässä määrin vaikutusta toimintaan.

Kommentit digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta

-

Kommentit ulkomaalaisen digitaalisesta asiointivälineestä

-

Kommentit luonnollisen henkilön tunnistusvälineestä

-

Kommentit ehdotetusta toimintamallista ja viranomaisten tehtävistä palveluiden tuottajina

-

Esitysluonnokseen sisältyvät säädösehdotukset ja niiden perustelut

Kommentit hallituksen esityksen luonnoksesta sekä esitetystä sääntelystä yleisesti

-

Kommentit ehdotuksesta Digi- ja väestötietoviraston digitaalisen henkilöllisyyden palveluista annettavaksi laiksi

-

Kommentit ehdotuksesta digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta annettavaksi laiksi

-

Kommentit muuhun ehdotettavaan lainsäädäntöön

-

Kommentit henkilötietojen käsittelyä koskevista sääntelyratkaisuksista sekä tietosuojaa koskevista kysymyksistä

-

Kommentit esityksen perustuslakia ja säätämisyjärjestystä koskevista kysymyksistä

-

Kommentit esityksessä esitetystä alustavasta kilpailuoikeudellisesta arviosta

-

Kommentit muista esitykseen ja sen valmisteluun liittyvistä oikeudellisista kysymyksistä

-

Vaikutusten arviointi

Kommentit vaikutusten arvioinnista yleisesti

-

Kommentit taloudellisista vaikutuksista

-

Kommentit vaikutuksista viranomaisten toimintaan

-

Kommentit muista yhteiskunnallisista vaikutuksista ja ympäristövaikutuksista

-

Millaisia vaikutuksia ehdotetulla sääntelyllä olisi oman organisaationne tai toimialanne näkökulmasta?

-

Kohdennetut kysymykset vaikutusten arvioinnin tarkentamiseksi jatkovalmistelun aikana (lausunnonantaja voi valita itselleen soveltuvat teemat)

Julkishallinnon toimijoita pyydetään arvioimaan, millaisia määräraha vaikutuksia (esimerkiksi järjestelmäkustannuksia tai henkilöstökustannuksia) esitetyllä lainsäädännöllä ja ratkaisulla arvioidaan olevan organisaatiossa sekä ottamaan kantaa ovatko muutokset hoidettavissa nykyisten määrärahojen puitteissa vai vaativatko ne lisämäärärahoja.

-

Kiellettyä valtiontukea ja kilpailuneutraliteettia koskevia kysymyksiä on käsitelty valmistelun aikana, mutta näitä kysymyksiä ei ole kyetty arvioimaan tyhjentävästi. Miten arvioisitte näitä kysymyksiä ja miltä osin esitettyä arviota olisi erityisesti tarkennettava? Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotuksilla olevan kilpailulle sekä olemassa olevien että tulevaisuudessa kehittyvien palveluiden näkökulmasta?

-

Vastaavatko suunnitellut ratkaisut asiointipalveluiden tarpeeseen?

-

Miten arvioitte ehdotusten vaikuttavan tunnistuksen hyödyntäjien toimintaan, esimerkiksi asiointipalveluiden tarjoajiin? Onko ehdotuksella vaikutuksia esimerkiksi sähköisen tunnistamisen käyttöön, liiketoiminnan kannattavuuteen tai investointien tarpeeseen?

Sähköisessä asiointiossa meille ei liene käytännön merkitystä sillä, että mitä tunnistautumisvälinettä käytetään. Meidän näkökulmastamme Suomi.fi -tunnistautuminen välittää tiedot tunnistautuneesta henkilöstä, oli tämä sitten tunnistautunut millä tavalla tahansa.

Millaisia teknisiä toteutuksia tai hankintoja digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ja/tai ulkomaalaisen digitaalisen asiointivälineen hyödyntäminen osaltanne tai toimialallanne edellyttäisi sähköisessä ja/tai käyntiasioinnissa? Miten tämä vertautuu tunnistuspalveluiden ostoon luottamusverkoston toimijoilta?

Olisi hyvä saada jokin ratkaisu, millä tunnistautuminen voidaan suorittaa puhelinasiointiossa. Puhelinasiointi on melko yleistä oikeushallinnossa ja arvatenkin edelleen myös muualla. Hyvä malli voisi olla sellainen, jossa viranomaisen voi ikäänkuin käynnistää tunnistautumistapahtuman, kansalaisen digilompakko reagoi siihen tunnistautumiskyselyllä, ja viranomaisen saa tunnistautumisen tiedot muuten kuin puhelimesta. Tämä voisi tapahtua esimerkiksi Suomi.fi -tunnistautumisen yhteydessä toimivan viranomaisportaalin avulla.

Mitä vaikutuksia digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ja/tai ulkomaalaisen digitaalisen asiointivälineen tarjoamisella yksityisen sektorin käyttöön on nykyiseen tunnistuspalveluiden hankintaan luottamusverkoston palveluntarjoajilta?

-

Onko esityksellä vaikutuksia uusien yksityisen sektorin tunnistusvälineiden tai -palveluiden tarjonnan syntymiseen luottamusverkostossa tai sen ulkopuolella?

-

Millä tavoin arvioitte esitettyjen ratkaisujen vaikuttavan nykyisten vahvan sähköisen tunnistamisen palveluntarjoajien liiketoimintaan? Onko tähän vaikutusta sillä, missä määrin ja kuinka kauan palveluntarjoajille maksettaisiin tunnistustapahtumista julkisen sektorin palveluihin tai sillä, onko digitaalinen henkilöllisyystodistus luottamusverkostotoimijoiden hyödynnettävissä maksutta?

-

Millä tavoin arvioitte ehdotusten vaikuttavan ulkomaisiin yrityksiin ja asiointipalveluihin?

-

Miten esitetyt ratkaisut ja ehdotettava sääntely vastaavat erityisryhmien tarpeisiin erilaisissa asiointitilanteissa? Onko yhdenvertaisuus otettu riittävästi huomioon?

-

Arvioitteko, että hankkeessa esitetty ratkaisu parantaa alle 15-vuotiaiden mahdollisuuksia sähköiseen asiointiin? Mahdollistavatko ratkaisut sen, että asiointipalvelut voivat halutessaan huomioida palvelussaan henkilön iän? Onko alaikäisten asiointimahdollisuuksien mahdollisella laajenemisella vaikutuksia asiointipalveluiden tuottamiseen?

-

Millä tavoin arvioitte, että esitys vaikuttaa ulkomaalaisten henkilöiden mahdollisuuksiin käyttää asiointipalveluita Suomessa tai ennen maahan saapumista? Millaisia vaikutuksia esityksellä on työntekijöiden liikkuvuuteen?

Luonnollisesti identiteetin jouheampi perustaminen ja tunnistautumisvälineiden saatavuuden parantaminen johtavat parantuneisiin edellytyksiin hyödyntää sähköisiä asiointipalveluita. Periaatteessa useimmille palveluille ei ole myöskään olennaista henkilön kansalaisuus tai muut yksittäiset henkilöä koskevat tiedot, kunhan tieto henkilön identiteetistä saadaan. Kielituki on sitten eri asia, koska sähköiset asiointipalvelut on mahdollista ja käytännön syistä järkevää tarjota vain useimmiten käytetyillä kielillä, kuten suomeksi, ruotsiksi, englanniksi ja venäjäksi.

Onko tietoturvaluutta ja tietosuojaa koskevat kysymykset mielestänne otettu riittävästi huomioon esitetyissä ratkaisuissa ja ehdotetussa sääntelyssä?

Esitetyissä ratkaisuissa ja ehdotetussa sääntelyssä on otettu tietoturvaluutta ja tietosuojaa koskevat kysymykset riittävästi huomioon. On kuitenkin huomautettava, että kuvatussa kaltaisissa mobiilipäätealaitteita pohjaisissa ratkaisuissa on usein havaittu haasteita saavuttaa hyväksyttävissä oleva toteutuksen turvallisuuden taso. Tämä johtuu pitkälti siitä, että mobiilipäätelaitteet eivät tyypillisesti kykene tarjoamaan esimerkiksi salausavaimille laitepohjaista turvallisuusratkaisua, vaan kyse on useimmissa kuluttajalaitteissa ohjelmistopohjaisesta ratkaisusta, jonka turvallisuus on helppo kyseenalaistaa. Tavoiteltu eIDAS-asetuksen mukainen korkeampi luotettavuustaso saattaa siis osoittautua toteuttajalle erityisen haastavaksi ja pahimmillaan mahdottomaksi. Näiden haasteiden ratkomiseksi suosittelemme riittävien taloudellisten resurssien kohdentamista kehittämisestä vastaavalle hankkeelle.

Yleisen näkemyksen mukaan vain vahva tunnistautuminen riittää viranomaisten asiointipalveluille, joten tähän liittyy toteutuksen suurimmat riskitkin. Mikäli toteutus rajautuukin eIDAS-asetuksen alempiin luotettavuustasoihin, emme voi käytännössä hyödyntää ratkaisua mihinkään. Tämä kannattaa ottaa huomioon toteutusta ohjattaessa.

Muut kommentit

-

Kivinen Jussi
Oikeusrekisterikeskus

Tylli Aino
Oikeusrekisterikeskus